

דף לו

ר'ב אמר פטור... אפילו שומר שכר שמסר לשומר חנם דגרועי גרעה לשמירתו — פטור' — לא פטר רב אלא אם לבסוף נאנס, אבל בגניבה ואבידה ודאי חייב, כפי חיובו שנתחייב הוא ולא כדין השומר-חנם. ואם תאמר, אם כן מדוע פטור על אונסים, והלא תחילתו בפשיעה כעין גניבה ואבידה [כמו כאן, שאין השומר השני מתחייב על שמירה מגניבה ואבידה, נמצא זה הראשון פשע כלפי גו"א במסרו לשני] וסופו באונס? האם נוכיח מכאן שכל כגון זה פטור? — אין זו הוכחה, מפני שאין לנו להניח שהשומר-חנם לא ישמור מגנבה ואבידה, כי סתם בן דעת רגיל לשמור הרבה, אף מאותם דברים שאינו חייב עליהם. ושוא אפילו מסרו לשומר-חנם ופטרו מפשיעה, כל שלבסוף נאנס — פטור, ואינו בכלל 'תחילתו בפשיעה וסופו באונס' (עפ"י תוס' להלן צג: ד"ה א').

ש'אני התם דכל יומא נמי איגהו גופייהו גבה דההיא סבתא הוו מפקדי להו' — זה שנפטר השומר הראשון על ידי שבועת השני, כשמסר למי שהבעלים רגילים להפקיד אצלו — אין הטעם משום שדי לנו בבירור שבועה, שזה לא מסתבר כלל, כי אם הוא עצמו חייב שבועה, אי אפשר לו להיפטר אלא או בבירור עדים או בשבועת עצמו, אבל בירור שנעשה ע"י שבועת אחרים אינו פוטרו, [גם אם שבועת האחר 'שבועת הפקדון' היא ולא 'שבועת ביטוי' גרידא], אלא הטעם הוא לפי שעל דעת כן הפקדו, וכנתן לו רשות למנות שומר אחר שהוא נאמן עליו, ושיהא דינו עם השני (חזון איש חו"מ ה"א).

(ע"ב) אמר רבא: הלכתא שומר שמסר לשומר חייב... דאמר ליה את מהימנת לי בשבועה, האיך לא מהימן לי בשבועה' — מפורש להלן שלדעת רבא אין למפקיד טענה 'אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר', אלא טענתו היא שאינו נאמן עלי בשבועה. ואם אכן יישבע השומר הראשון שנאנס בביתו של השני — ייפטר.

בחידושי הגרונ"ט (קנו) צידד לפרש שלפי דעת רבא, השני אכן נעשה 'שומר' [בניגוד לדעת אביי שכיון שטוען 'אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר', אין לשני דין ושם 'שומר', שהרי מסר לו ללא דעת בעלים], כי לדעתו אין המסירה בעצמה בגדר פשיעה, אלא מפני סיבה צדדית, שאינו מאמינו בשבועה, ולכן השני הוא השומר אלא שעל הראשון מוטל להשבע על מאורעות החפץ, וכשלא נשבע — משלם.

ובזה פרש דברי הרמב"ם (שכירות א, ד) שהראשון חייב גם כאשר הבעלים היו שכורים לו — והלא 'בעליו עמו' פטור? אך לפי האמור ניהא, כי באמת השני הוא ה'שומר' כעת, ועל הראשון מוטל רק לברר את הספיקות.

[ובזה תרץ את הקושיא שהקשו על הסוברים עד המסייע פוטר משבועה, מדוע שומר שמסר לשומר חייב, והלא השומר השני פוטר מן השבועה כדין 'עד המסייע' (ע' ברא"ש פרק ראשון, ג. וע"ע בשו"ת אבני נזר חו"מ סוס"י פט; אמת ליעקב; אבי עזרי שכירות ב, א)?] — אלא כיון שמן הדין חיוב השבועה מוטל על השני, שהרי הוא השומר, רק היות ואין המפקיד מאמינו מתחייב הראשון להוכיח, משום כך אין השני יכול לפטרו משבועה, כיון שעליו חל עיקרו של החיוב.

עוד פרש באופן אחר (בס"י קנז): לעולם הראשון הוא ה'שומר' ולא השני, ואעפ"כ אינו נפטר בבעליו

עמו [להרמב"ם], מפני שמצד עצם דיני שומרין שבתורה, אין המסירה לאדם אחר בן-דעת בגדר פשיעה (לרבא), אלא דנים כאילו התנה המפקיד שאינו מוכן שיעבירונו. וכיון שכך, אפשר שאין פטור ד'בעליו עמו' אלא כלפי חיוב השומרין שחיבה תורה, ולא בחיובים הנובעים מהסכמה שביניהם.

על פי סברא זו מתפרשת שיטת הרמ"א (חו"מ שא, א עפ"י שו"ת הרא"ש לט, ב) ששומר שמסר לשומר חייב אף בקרקעות ושטרות שנתמעטו מדין שומרין. ותמה הש"ך הלא מסירה לשומר היא פחותה מפשיעה, וכמוש"כ הרא"ש כאן, וכן כתבו הפוסקים שאין דנים בשומר שמסר לשומר משום 'תחילתו בפשיעה וסופו באונס', הרי שקל הוא מן הפושע, ואם חיובי פשיעה אינם אמורים בקרקעות, כל שכן מסירה לשומר אחר? אך יש לומר שאף כי דרגת השמירה כשלעצמה בשומר שמסר לשומר מעולה יותר מפשיעה, שהרי מסר לבן דעת, מ"מ הרי זה נידון כתנאי והסכם ביניהם שלא ימסור, והרי ביטל תנאו, ולא מדין 'שומר' שבתורה. וע"כ חייב גם בקרקעות ושטרות.

אמנם עצם סברתו זו טעונה הסבר, שהרי כל שומר, מלבד דיני התורה, לכאורה ישנו הסכם והתחייבות, ומדוע תיגרע פשיעה גמורה ממסירה לבן דעת. וצ"ל שסתם שומר מתחייב למפקיד כפי דיני התורה, וכיון שפטרה תורה קרקעות, אין ההתחייבות מוסיפה כלום. משא"כ כשמוסר לאחר. וצ"ע. וע"ע על הגדרת חיוב השומר בספר בית ישי פו. מובא בב"ק קיב).

ובנתיבות המשפט פרש בדרך אחרת; הרא"ש בתשובה מדבר באופן שחושדים בו שהפקדון קיים עדיין אצל השני, ואו הראשון חייב מדין 'מוזיק' ולא מדין 'שומר'. הלכך חייב אף על קרקעות ושטרות. וע' במובא לעיל לה.

החזון-איש (חו"מ ה, יב) צידד שלא חידש הרמב"ם שאין פטור 'בעליו עמו' אלא בשומר שכר שמסר לשומר חנם, ומשום שגרע בשמירתו נחשב שכל מה שארע לבסוף, כאילו עשאו בידים בכך שמסר לו, [ואפילו השני הוא אדם שנאמן עליו]. אבל כאשר לא גרע בשמירתו, ומסר למי שאין רגיל להפקיד אצלו, שאין התביעה על עצם המסירה [אליבא דרבא] אלא משום שאינו מאמינו בשבועה — באופן זה, כיון שבבעליו עמו פטור הוא משבועה [כמוש"כ בקצוה"ח רצא, יה עפ"י הירושלמי], ממילא פטור מתשלומין. (וע"ש שלא קבע כן בהחלט).

והוסיף עוד שאם הני גינאי היו שותפין, יש מכאן מקור לדברי הרמב"ם ששומר שמסר לשומר, אילו היה זה פשיעה, אין פטור 'בעליו עמו' — שהרי בשותפין לעולם הוי כבעליו עמו, אפילו שלא בשעת מלאכה, מפני שיעבודם זה לזה בכל שעה, שמא יזדמן צורך לשותפות, כמו שכתבו הפוסקים. ואולם הוכחה אין מכאן כי אפשר שלא היו שותפין אלא בני לוויה שהיו נשכרים לאחרים.

עוד נבאר המחלוקת בדין 'שומר שמסר לשומר' — ע' בחדושי הגר"ח על הרמב"ם (נזקי ממון ד, יא); חדושי הגרשש"ק — כה.

'פשע בה ויצאת לאגם ומתה כדרכה — אביי אמר חייב... דאמרינן הבלא לאגמא קטלה' — אין הכוונה לומר שאסור לשומר להוציאה לאגם, אלא אף כשמוציאה לשם בהתר, וגם דרך השומרים בכך, שמקום מרעה שמן טוב הוא, אעפ"כ סובר אביי הואיל ועכשו מתה מחמת הבל האגם, ומוכת הדבר, שהרי מתה לה באגם ממש, והרי לולא שפשע בה ביציאתה לאגם לא היתה מתה — הלכך חייב (עפ"י רשב"א ותוס').

בהסבר החילוק בין זה ובין ההיא דצריפא דאורבני, פירש הריטב"א: כאן פשע פשיעה גמורה במה שלא נעל בפניה כראוי ופשע בה לענין זאבים וגנבים וכל דבר. משא"כ בצריפא דאורבני אפילו פשיעתו לגבי נורא אינה פשיעה גמורה, שפעמים רבות מצניעים שם הבעלים ואינם חוששים לאש.

ועוד היה נראה לפרש [אף אם לא נחלק בין פשיעה גמורה לשאינה גמורה]; בצריפא דאורבני הלא הפקדון שמור מפני גנבים, אבל באגם אינה שמורה ממיתה בהבלא דאגמא. ואם כי בעלמא אין חיוב לחוש למיתה זו, אך באופן זה שכל הימצאותה שם בפשיעה, מצטרפים אף המאורעות הרחוקים הנגרמים מפשיעתו, ונחשב שפשע גם כלפי מאורע זה בכלל כל המאורעות העלולות. אך נראה שהריטב"א סובר שאף בצריפא דאורבני, אם היתה זו פשיעה גמורה, שהבעלים לעולם אינם מצניעים שם חפציהם, כי אז הסברא נותנת לכלול גם את סכנת הגניבה בפשיעתו.

'תחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב' — בטעמי דין זה, ע' בחדושי רעק"א; אבי עזרי — נויקין, במכתב שבסוף הספר, עמ' שעה.

'זמודי אביי דאי הדרא לבי מרה ומתה, דפטור' — בשו"ת אגרות משה (ח"מ ח"ב נב) נשאל על פירוש דברי הגמרא הללו, אם הכוונה 'בי מרה' — לבית השומר או לבית הבעלים. [שאלה זו שבאה לפניו, אף כי אינה ענין אלא לפירוש הגמרא, היתה בה נפקותא מעשית; שני לומדים נחלקו בפירוש הגמרא, ועשו הסכם ביניהם, שזה אשר אינו צודק בפירושו — יתן סכום מסוים לצדקה...]. והאריך שם לפרש שהכוונה על השומר [ואמנם הביא שישנו פירוש אחד בדברי הראשונים שמתייחס על הבעלים, ותמה שם על פירוש זה. וע' בלשונו שם. וצ"ב]. ולאור זאת חייב את האחד לשלם לצדקה, כפי ההסכם שהסכימו.

דף לז

'גזל דעבד איסורא — קנסוהו רבנן' — יש אומרים לשמוע מכאן שלהלכה טעמו של ר' עקיבא להתזיר גזילה לכל אחד ואחד — משום קנס הוא ולא מעיקר הדין (ערי"ף). ועל פי זה כתב הראב"ד שבזמן הזה שאין דנים דיני קנסות — אפילו לרבי עקיבא מניח גזילה ביניהם ומסתלק. ואולם לדברי הרי"ף והרמב"ם ושאר פוסקים, אף בזמן הזה הדין כן (נמוקי יוסף). הש"ך (ח"מ ססה סק"ב) צידד לפרש דברי הראב"ד (והנמו"י) שלא כמשמעות הפשוטה; כי ודאי קנס כזה שייך לדון גם בזמן הזה, אלא הכוונה לומר כיון שרבי עקיבא לא אמר דבריו מן הדין אלא מקנס, לא נאמר בזה הכלל 'הלכה כרבי עקיבא מחבירו', ולכן פסקו הראב"ד והרו"ה [וכן דעת רב האי גאון ובעל הלכות גדולות] כרבי טרפון. ועוד, לפי גרסתם סתם משנתנו אליבא דרבי טרפון. והסיק הש"ך להלכה, אף כי רבו הפוסקים שפסקו כרבי עקיבא, יכול המוחזק לומר 'קים לי' כשיטות הפוסקים. (וע"ע בחידושי חת"ס).

'הכא בבא לצאת ידי שמים' — בגדר חיוב זה — ע' במובא בב"ק קיח מהש"ך והגרשש"ק. ועל 'חייב בדיני שמים' בכללות, ובשיטת רש"י — ע' במצויין בב"ק נו.

(ע"ב) 'אבל שתיקה כהודאה' — וכשתבעו הראשון ושתק — האמינו. וכשתבעו השני — הניח הראשון והאמין לשני, וכן כולם. נמצאו כולם היו באמנה, וכיון שהאמינם כבר נתחייב להם (עפ"י הראב"ד — מובא בשטמ"ק).

דף לו

פ.א. שוכר או שואל שנשבעו לשקר, מתי חייבים קרבן חטאת ומתי אשם?

שבועת שקר שאין בה כפירת ממון חברו — דינה [בשוגג] בקרבן חטאת 'עולה ויורד'. ואילו שבועה שנשבע לחברו וכפר לו ממון — חייב עליה אשם, והוא הנקרא 'אשם גזילות'.
הלכך השוכר מתחייב אשם בכגון שנשבע שנאנסה והיא נגנבה או אבדה [למאן דאמר שוכר כנושא שוכר] או פשע. והשואל מתחייב אשם כשנשבע לשקר שמתה מחמת מלאכה. אבל אם נשבעו מחיוב לחיוב, כגון שואל שנשבע שנאנסה והיא נגנבה, או מפטור לפטור, כגון שוכר שנשבע מתה מחמת מלאכה והיא מתה כדרכה ולא מחמת מלאכה — הרי זו שבועת ביטוי. ועל פי זה אמר רבי ירמיה על משנת 'שוכר שמסר לשואל': פעמים ששניהם בחטאת, פעמים ששניהם באשם, פעמים ששוכר בחטאת ושואל באשם, פעמים ששוכר באשם ושואל בחטאת — כמבואר בגמרא.
לדברי רבי אמי, כל שבועה שהדיינים משביעים אותה — אין חייבים עליה משום שבועת ביטוי (או נפש כי תשבע לבטא בשפתים — מעצמה משמע). ובכלל זה שבועת השוכר שנאנסה ושבועת השואל שאינה ברשותו (עריטב"א). ואילו רבי ירמיה חולק כאמור.

לדעת שמואל (בשבועות כה.), אין חיוב שבועת ביטוי בדבר שאינו יכול להיות בלהבא. ולדבריו כאן פטור מחטאת שהרי אין יכול להשבע שתיאנס או תמות מחמת מלאכה (תוס'). והלכה כרבי ירמיה, שחייב משום שבועת ביטוי (רמב"ם שבועות ה, ה, 1).

פ.ב. א. שומר שמסר לשומר, מה דינו?

ב. שומר שפשע בה ויצאה לאגם ומתה כדרכה; העלה לראשי צוקים ומתה כדרכה — מה דינו?

א. שומר שמסר לשומר — רב אמר: פטור, ורבי יוחנן אמר: חייב (באונסין). ופרשו אביי ורבא שאין הפרש בין שומר חנם שמסר לשומר שכר או להפך. לאביי, טעמו של רבי יוחנן משום טענת 'אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר'. ולרבא טעמו משום 'אתה מהימן לי בשבועה, פלוני אינו נאמן עלי בשבועה'. וכן פסק רבא להלכה.

רב חסדא אמר שגם רב לא אמר לפטור אלא הורה כן במעשה מסוים, ושם הטעם היה משום שהבעלים היו רגילים להפקיד אצל זה והיה נאמן אצלם ולכך פטר, אבל אין לשמוע לדעלמא.

א. כתבו הראשונים: אם השומר הראשון נשבע על האונס, או שהיו עדים בדבר — לרבא

פטור אפילו לרבי יוחנן, ולאביי חייב (עפ"י תוס' ועוד). וכן הדין בדברים שאין נשבעים עליהם מדין תורה, כגון שטרות (ע' בשו"ת מהרי"ל החדשות סוס"י קעב).

העידו עדים שנאנסה בבית שומר שני, אך לא העידו ששומר כראוי בלא פשיעה ולא שלח בה יד — מדברי הרי"ף משמע שהראשון חייב, כי טענתו עדיין קיימת, שאין נאמן עליו השני בשבועה שלא פשע ושלא שלח יד. והרא"ש צדד לומר שמא עיקר שבועת השומר הוא שנאנסה או נגנבה, ושאר השבועות טפלות לה, הלכך כל שיש עדים שנאנסה פטור. הלכה כרבי יוחנן ורבא (רי"ף; תוס'; רא"ש; חו"מ רצא, כא כו). ורבנו חננאל פסק כאביי משום דקיימא לן תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב.

ב. אף לרבא אסור לו ליתן לשומר אחר אלא שאם נתן פטור. וכן לרב אסור ליתן לכתחילה

(תוס', רשב"א). ודלא כרבי מאיר שאמר (ע"ה) כל המעביר על דעת בעל הבית נקרא גזולן (עפ"י רי"ף ועוד).

ג. מתה כדרכה בבית שומר שני — מבואר בגמרא שלרובא פטור אפילו לרבי יוחנן, כי הלא היתה מתה אף אם נשארה בבית ראשון. ולאביי חייב, שאני אומר אילו לא שהיתה בבית השני אפשר לא היתה מתה. מדברי תוס' (בד"ה אין) משמע שלאביי חייב אף למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו באונס פטור. ומרש"י (בע"ב ד"ה ושני ליה) משמע שאינו חייב לדעה זו.

ובאופן שאין לתלות כלל את מיתתה במסירתה לשני (כגון שלא העבירה למקום אחר אלא מסר את אחריותה לשומר שני כשהיא במקומה) — משמע בתוס' שגם לאביי פטור. ויש אומרים שלאביי חייב, מפני שבמסירתו לאחר עבר על תנאו של בעה"ב ונעשה כגזלן שמתחייב באונסין בכל אופן (עפ"י ר"ן רשב"א וריטב"א. וצ"ע ממ"ש להלן מד. שאם נטל מקצת מן החבית ואח"כ נשברה פטור, ולא אמרינן תחילתו בפשיעה, והתם רבה קאמר לה והלא אביי ורבה נחלקו אליבי').

ד. שומר שמסר לשומר בפני המפקיד ולא מיחה (מרדכי), או אם מסר למי שרגיל להפקיד אצלו [ובתנאי שלא העני ולא נעשה חשוד בינתים] — פטור לדברי הכל (עפ"י ראשונים).
ה. מסר למי שבעל החפץ רגיל להפקיד אצלו אלא שמיעט בשמירתו, כגון שהיה הוא שומר שכר ונתן לאותו אדם לשמור בחנם — לדעת הרמב"ם (שכירות א,ד) חייב, אלא אם כן יש עדים שנאנס בבית השני. ולדעת הרשב"א פטור [ועוד נמצא כתוב ברשב"א שאף בגנבה ואברה הראשון פטור. אך יש אומרים שתלמיד טועה כתבו ואינו מהרשב"א].

ו. כתבו הראשונים: לדברי רב, השומר השני קם תחת הראשון, ויכול הראשון לדחות את המפקיד אצל השני, ואין יכול לומר לו לאו בעל דברים דידי את. ואם עני הוא או שהלך למדינת הים — הראשון פטור. רק אם היה השני שומר חנם ונשבע שנגנבה או שלא רצה להשבע שמתה כדרכה — הראשון חייב [כשהוא שומר שכר]. וכן הדין לרבי יוחנן באופנים שפוטור, כגון במקום שהבעלים רגילים להפקיד לשני או בבני ביתו וכדלהלן (עפ"י רמב"ן רשב"א ר"ן וריטב"א. וכן הביא מרבנו תם. וכן כתבו בדעת הרמב"ם (שאלה ד,ט). וע' גם בשו"ת רשב"ש שלא).

אך יש אומרים שבשומר שכר שמסר לשומר חנם, הואיל וגירע בשמירתו — הראשון חייב בפשיעתו של השני (עפ"י שטמ"ק בשם רבינו ישעיה. וכן משמעות דברי הרמב"ם. כ"כ בחדושי ר' שלמה היימן — כתבים ותשובות, מא).

ז. כאשר השומר הראשון פטור, אם היה הראשון שומר חנם והשני שומר שכר, ונגנב או אבד — לדברי רבי יוסי (לה:): הבעלים מקבלים את התשלומים. ולהכמים נראה שהשומר הראשון זוכה בתשלומים. (כן משמע ברש"י להלן מב: ובתוס' ב"ק יא: והרש"ש לעיל כתב שלא נחלקו חכמים אלא בשוכר שהשאל, שהשכירות קנין דיומא היא, משא"כ בשאר שומרים. וע' באריכות בספר אמת ליעקב).

אמר רבא: כל המפקיד, על דעת אשתו ובניו הוא מפקיד. הלכך אם מסר להם אינו בכלל 'שומר שמסר לשומר'. (ומשמע שאף מותר לכתחילה. עתוס'). ודוקא בניו הגדולים אבל מסר לבניו הקטנים ונעל בפניהם שלא כראוי — חייב.

א. כמו כן אם מסר לאמו — פטור. (להלן מב:). וכן רועה שמסר לעוזרו, הואיל וכך דרכו — מותר. (עפ"י ב"ק נו:).

מפשט דברי הריטב"א (מב:): נראה שאין אומרים כן אלא בשומר חנם. (ושמא יש לדחות שכוונתו רק בהדיא גוונא שלא הודיע לה שהם כספי פקדון, וכמוש"כ הרמב"ן והר"ן שם).

ב. פשעו בני ביתו בפקדון; לדעת הרמב"ם (שאלה ה,ט) הרמב"ן הרשב"א הר"ן הרא"ה (ב"ק נו – מובא בשו"ת רשב"ש שלח) והריטב"א, הם חייבים ולא הוא. הלכך אם אין להם מה לשלם, יוצא המפקיד בלא כלום. ויש סוברים שהשומר חייב, ששמירת בני ביתו משום שמירתו שלו היא (רבנו תם, מובא בתוס' מב: ובראשונים כאן; רא"ש).

ב. פשע בה ויצאה לאגם ומתה כדרכה — אביי אמר: חייב, [אפילו למאן דאמר תחילתו בפשיעה וסופו באונס פטור, כאן חייב כי אפשר שמתה מהבל האגם, והרי מתה בפשיעה. ואעפ"י שהוא מקום מרעה שמן וטוב והלא מותר לו להוליכה לשם, כל שניתן לתלות שלולא שפשע לא היתה מתה — חייב. (תוס' ועוד)]. ורבא אמר: פטור [אפילו למאן דאמר תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב, כאן פטור — 'מלאך המות מה לי הכא מה לי התם', והרי היתה מתה גם לולא שפשע. יש מי שפסק שחייב. אבל כתב הרי"ף שאין נראה כן אלא הלכה כרבא, ואף על פי שאנו נוקטים תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב, כאן פטור מן הטעם האמור. (וכן נפסק בחו"מ רצא,ט).

יצאה לאגם וחזרה ומתה כדרכה — פטור לדברי הכל, שודאי לא מתה מהבל האגם. ומאידך נגנבה באגם ומתה כדרכה בבית גנב — חייב לדברי הכל, שכן גם לולא היתה מתה כבר נתחייב על הגנבה. פשע בה שלא נעלה כראוי, ומתה כדרכה ברפת — פטור לדברי הכל (עפ"י תוס'). ואפשר שאין הדבר מוסכם — ע' לעיל).

העלה לראש צוקים ומתה כדרכה — לאביי חייב, שאני אומר מחמת אויר ההר או טורח העליה מתה, ואילולא פשע לא היתה מתה. אבל אם העלה למרעה שמן וטוב כדרך הרועים — פטור, שהרי אין פשיעה בהעלאתה, הלכך אף אם פשע ולא אחזה והיתה עלולה ליפול, כל שמתה כדרכה פטור, שהרי אין כל קשר בין פשיעתו למיתתה. ולרבא פטור בכל אופן, שאין לתלות מיתתה בפשיעתו, כנ"ל. [ואולם אם נפלה ומתה, אעפ"י שאחזה בירידתה ותקפתו באונס — חייב, כי אילולא שפשע בהעלאתה, לא היה קורה האונס שלבסוף. עתוס'].
דף לז

פג. מה הדין בספקות הבאים?

- א. גזל אחד משני בני אדם או יותר, ואינו יודע את מי גזל.
- ב. קבל פקדון מאחד מתוך שנים, ואינו יודע איזהו.
- ג. שנים שהפקידו אצל אחד, זה מנה וזה מאתים, והשומר אינו יודע מה כל אחד הפקיד. וכן בכלים או בבהמות.
- א. גזל אחד מחמשה ואינו יודע איזה, זה אומר אותי גזל וזה אומר אותי גזל — לדברי רבי טרפון, מניח גזילה ביניהם ומסתלק. פירש רב ספרא: לא שיטלוה וילכו אלא תהא מונחת בידו עד שיתברר הדבר. (כן פרש"י. ויש אומרים מניח ביד בית דין). ופרשו בגמרא שמודה רבי טרפון בבא לצאת ידי שמים, שצריך ליתן לכל אחד ואחד כמה שגזל. והוא הדין כאשר הם אינם יודעים, אם בא להימלך מה יעשה להיפטר מעונשו, יתן לכל אחד ואחד (כדין המפורש במשנתנו).